

รายงานความก้าวหน้าโครงการวิจัย (2546)

ศิริพร ทองอารีย์ (Siriporn Thongaree)*

ชื่อโครงการ : โครงการวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพ
โครงการการศึกษาสถานภาพ การแพร่กระจาย ความชุกชุม และประชากรสัตว์เลื้อยคลานด้วยขนาดใหญ่นกชนิด
ที่หายากใกล้จะสูญพันธุ์ และมีความสำคัญในระบบนิเวศ

ผู้ดำเนินการ :

น.ส.ศิริพร ทองอารีย์
น.ส.อังสนา มอทรพย์
นายมารุต พรหมเชื้อ
นายสุวิทย์ สุวรรณพงศ์
นายอนันต์ หลงหวัง

หน่วยงานที่รับผิดชอบ :

สถานีวิจัยสัตว์ป่าพรุ ป่าฮาลา- บาลา
พื้นที่รับผิดชอบกลุ่มป่า 16 กลุ่มป่าเขาบรรทัด , กลุ่มป่า 17 กลุ่มป่าฮาลา - บาลา

วัตถุประสงค์ :

1. ศึกษาการแพร่กระจาย ความชุกชุมและประชากรของสัตว์เลื้อยคลานด้วยขนาดใหญ่นกใกล้สูญพันธุ์และมีความสำคัญในระบบนิเวศ ที่กำหนด 19 ชนิด ในพื้นที่รับผิดชอบกลุ่มป่า 16 กลุ่มป่าเขาบรรทัด , กลุ่มป่า 17 กลุ่มป่าฮาลา - บาลา
2. จัดทำแผนที่การแพร่กระจายและระดับความชุกชุมของสัตว์เลื้อยคลานด้วยขนาดใหญ่นกใกล้สูญพันธุ์และมีความสำคัญในระบบนิเวศ ที่กำหนด 19 ชนิด
3. จัดทำฐานข้อมูลสัตว์เลื้อยคลานด้วยขนาดใหญ่นกใกล้สูญพันธุ์และมีความสำคัญในระบบนิเวศ ที่กำหนด 19 ชนิด

วิธีการศึกษา :

1. ศึกษาการแพร่กระจาย
สำรวจชนิดและความชุกชุมในเส้นทางธรรมชาติให้ครอบคลุมพื้นที่ตามสภาพป่าในแต่ละกลุ่มป่า เพื่อสำรวจการปรากฏ หรือไม่ปรากฏของสัตว์ในพื้นที่ โดยวิธีเดินสำรวจร่องรอยของสัตว์ที่ทิ้งไว้ เช่น รอยตีน รอยนอนปลัก รอยกัดกินพืชอาหาร รวมถึงการตั้งกล้องดักถ่ายภาพสัตว์บนเส้นทางด่านสัตว์ และการพบเห็นตัวโดยตรง บันทึกชนิดตำแหน่งที่พบ โดยใช้เครื่องมือ GPS และใช้โปรแกรม Arcview ในการแสดงผล

2. ศึกษาความชุกชุม

ทำการเดินสำรวจจากเส้นสำรวจตามธรรมชาติ โดยสำรวจนับการปรากฏของตัวสัตว์โดยตรง หรือการปรากฏของร่องรอยที่พบ (รอยตีน รอยกองมูล รอยข่วนเปลือกไม้ รอยนอนปลัก) ซึ่งระยะเส้นทางที่ต้องสำรวจคิดคำนวณจากร้อยละ 10 ของพื้นที่สำรวจ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ความชุกชุมและความหนาแน่นของสัตว์ป่าแต่ละชนิด โดยกำหนดระดับความชุกชุมเป็น 3 ระดับ

ระดับ 1 พบน้อย (less commonly seen) ค่าที่ได้ช่วง 1 – 30 %

ระดับ 2 พบปานกลาง (commonly seen) ค่าที่ได้ช่วง 30 – 70 %

ระดับ 3 พบมาก (very commonly seen) ค่าที่ได้ช่วง 70 – 100%

3. สอบถามข้อมูลเบื้องต้นจากผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่และชาวบ้านบริเวณใกล้เคียง เพื่อใช้และเปรียบเทียบกับข้อมูลที่สำรวจพบ

ผลการศึกษา :

จากการสำรวจพื้นที่ป่า 7 แห่ง แยกเป็นกลุ่มป่าที่ 16 จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติทะเลบัน, เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด, เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดนางช้าง คิดเป็นระยะทาง 61.81 กม.(จากเป้าหมายที่กำหนด 123.98 กม.) กลุ่มป่าที่ 17 จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติบูโด – สุไหงปาดี, อุทยานแห่งชาติสันกาลาคีรี, อุทยานแห่งชาติน้ำตกซีโปและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา - บาลา คิดเป็นระยะทาง 115.30 กม. พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดใหญ่ 8 ชนิดดังนี้ สมเสร็จ เลียงผา หมูป่า กวางป่า เก้ง หมั่มมา ช้าง เสือโคร่ง

ปัญหาและอุปสรรค :

1. เนื่องจากพื้นที่ศึกษาป่าที่ 16 เป็นพื้นที่เสี่ยงภัยการเข้าไปสำรวจในพื้นที่จำเป็นต้องได้รับการอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง การปฏิบัติงานในพื้นที่ดังกล่าวจึงไม่สามารถดำเนินการตามแผนที่กำหนด
2. แผนที่ป่าและอุปกรณ์ที่ใช้ในการสำรวจ ส่วนกลางยังไม่สามารถจัดทำให้สถานีดำเนินการได้ตามเป้าหมาย
3. สภาพพื้นที่ป่าเป็นป่าดิบชื้นซึ่งเครื่องหาพิกัดบนพื้นดิน (GPS) ไม่สามารถระบุตำแหน่งที่ใช้สำรวจได้อย่างมีประสิทธิภาพยานพาหนะมีจำนวนจำกัด ไม่สะดวกกับการใช้ดำเนินงาน 2 โครงการ ทั้งในส่วนของการสำรวจ Large Mammal และ Wetland